

Praktisk kontraktsrett

”En kontrakt er en avtale som mellom partene etablerer en bindende forpliktelse til å gjøre eller å unnlate å gjøre noe”

- **Tilbud + Aksept = Avtale**
- **Ingen formkrav til de fleste typer kontrakter**
  - Muntlig / Skriftlig / Konkludent adferd / Pre-kontraktuelt ansvar
- **Kontraktens innhold**
  - Partene / Leveransen / Fremdriftsplan
  - Bistandsforpliktelse / Spesifisert resultat / Definert tjenestenivå eller kvalitet
  - Variabel pris / Fast pris / Målpriis / Ytelsesbasert pris

Valg av kontraktstype

”Avoid the tail wagging the dog”

Leveransen skal bestemme kontraktsvalget, ikke motsatt...

- Hva skal leveres?
- Hvordan skal det leveres?
- Hvilket ansvar skal leverandøren påta seg?
- Hvilken usikkerhet skal plasseres hos leverandøren?
- Prismodell?
- Valg av kontraktstype

Kontraktskategorier

- ”One time off” kontrakter
- Rammeavtaler
- Løpende tjenestekontrakter
- Samarbeidsavtaler
- ”Garantier”

Noen "kontraktstyper"

- Kjøp
- Lisensiering
- Programvareutvikling
- Leveranse / prosjekt
- Konsulentbistand / -oppdrag
- Vedlikehold / support
- Drift / outsourcing

Anskaffelsesprosessen

- Forespørsel
- Tilbud
- Evaluering
- Forhandlinger
- Kontraktsinngåelse
- Behovsidentifisering / Kravspesifisering
- Kontraktsforvaltning
- Kontraktsavslutning

Utfordringer i store IT-prosjekter

- Uklar målsetting og manglende avgrensning
- Udefinerte suksesskriterier
- Usikkerhet håndteres ikke underveis
- Mange endringer underveis, både funksjonelt og organisatorisk
- Systeminnføring blir undervurdert - betydelige krav til omstilling i organisasjonen
- Manglende kompetanse og prosjekterfaring hos deltagerne
- Dårlig kommunikasjon mellom kunde og leverandør
- Prosjektene blir for store og komplekse
- Erfaringer underveis blir ikke tilstrekkelig hensyntatt

Kontrakter for programutvikling

- **Fossefall**

- Definert scope
- Fast pris

- **Time & Material**

- "Body hire"
- Betaling for faktisk påløpt tid og kostnader

- **Iterative modeller**

- Definert gjennomføringsmodell
- Målpris

PS2000 – Hvordan det startet...

- **Forskningsprogram om prosjektstyring 1994 – 2000**
    - Ledet av forskningsmiljøer og universitet
    - Sponset av forvaltningen og sentrale kommersielle aktører
    - Gjennomført i samarbeid mellom akademiske miljøer, forvaltningen og kommersielle aktører
  - **Og så var det et lite prosjekt innenfor programmet...**
    - ...evaluering av hva som går galt i store og kompliserte prosjekter for programvareutvikling
    - ...utviklet en gjennomføringsmodell basert på ”best practices”, og
    - ...bygget en kontraktsmodell for iterative programvareutviklingsprosjekter basert på gjennomføringsmodellen
- **PS2000 kontrakten har vist seg å kunne bidra til gode resultater gjennom mer enn 10 år, men da må den brukes som forutsatt...**

Utfordringer og løsninger

Utfordringer	Løsninger
Ikke praktisk mulig å spesifisere leveransen	Kontraktsregulering av gjennomføringsmodellen
Fokus på konflikthåndtering, ikke samarbeid	Regulering av samarbeid styrende, konflikthåndtering ble underordnet
Posisjonering og sub-optimalisering	Målpris med felles kommersielle interesser
Kundens rolle uavklart	Kundens medvirkning og ansvar regulert
Statisk spesifikasjon	Iterative prosesser hvor læring absorberes underveis
Manglende håndtering av usikkerhet	Kontraktsregulering av usikkerhetsmatrise
Mangel på motiverende elementer	Incentivordninger definert

PS2000 - Kontraktstruktur

Del I - Kontraktdokument

- Identifiserer partene, bilag og evt avvik til Del II

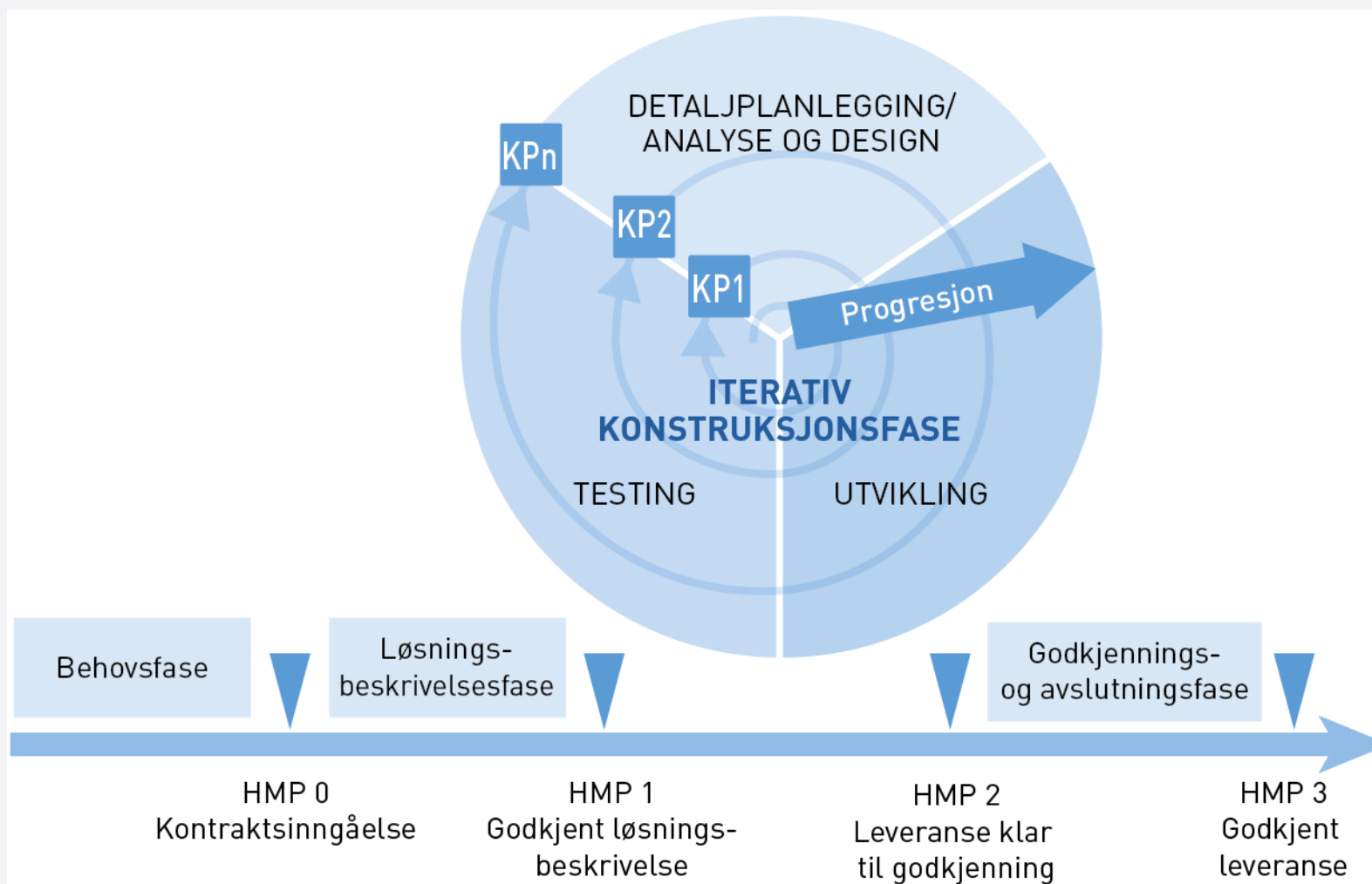
Del II - Generelle kontraktsbestemmelser

- Alle generelle prinsipper og føringer, samt juridiske betingelser

Del III - Bilag

- Konkret regulering av den spesifikke leveransen
- Bilagene er forhåndsutfylt så langt som mulig

PS2000 - Gjennomføringsmodell

PS2000 – Sentrale prinsipper

- Fokus på vellykket prosjektgjennomføring
- Visualisering og regulering av gjennomføringsmodellen
- Absorberer læring underveis i gjennomføringen
- Balansert fleksibilitet og forutsigbarhet
- Deling av kommersiell risiko gjennom målprismodell
- Integrert samarbeid og håndtering av usikkerhet

Bruk av PS2000

- Bruk av agile (smidige) prosesser i store og kompliserte programutviklingsprosjekter øker stadig
- Den første (og eneste) norske kontraktsstandard som regulerer gjennomføring etter iterative og/eller smidige prosesser
- Utformet slik at den kan benyttes av både private og offentlige aktører
- Vil være spesielt godt egnet for programutviklingsprosjekter som preges av usikkerhet
- PS2000 er en krevende kontraktsform som forutsetter tilstrekkelig kompetanse og kapasitet hos både kunde og leverandør

PS2000 - Suksesskriterier

- Profesjonell og dedikert kunde og leverandør
- Lojalitet mot kontraktens prinsipp og gjennomføringsmodell
- Åpenhet, tillit og respekt
- Beslutningsdyktighet
- Evne til å prioritere bort mindre viktig funksjonalitet
- Valg av riktig leverandør

Den "perfekte" systemutviklingskontrakten

simonsen
vogtviig

...avhenger av bruksområde, men vil kunne være:

- Fossefallskontrakten, når resultatet er klart definert.
- Time & Material kontrakten, når det skal utvikles etter smidige metoder eller resultatet av andre grunner ikke er klart definert.
- PS2000 kontrakten, når resultatet kan defineres på overordnet nivå og partene er enige om å følge en avtalt gjennomføringsmodell.

Og kanskje kommer vi frem til nye kontraktsmodeller som f eks tar inn over seg smidig metodikk...